HISTORIE BASKETBALOVÉHO TÝMU YMCA PRAHA V MEZIVÁLEČNÉM OBDOBÍ

THE HISTORY OF BASKETBALL TEAM YMCA PRAHA DURING INTERWAR PERIOD

T. Tlustý

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, Katedra tělesné výchovy a sportu

ABSTRACT

The presented article discusses the history of the best Czechoslovak basketball team of the beginning of our basketball. YMCA Praha had an extraordinary position among Czechoslovak basketball teams during interwar period. It was the team that had together with its trainer, who was the director of Prague YMCA as well, helped to improve basketball skills in Czechoslovakia. Thanks to many international matches and anglo-saxon origin of YMCA organization this team got much experience with this game. In this team played also foreign students, who taught our players new basketball skills. Team YMCA Praha began losing its extraordinary position with coming of WWII, when YMCA organization started to limit its activity.

Keywords: activity; matches; results; players; officials

SOUHRN

Předkládaná stať pojednává o historii nejlepšího československého basketbalového týmu v počátku našeho basketbalu. YMCA Praha měla mezi ostatními basketbalovými týmy v období první republiky zcela mimořádné postavení. Byl to tým, který se společně se svým trenérem a zároveň ředitelem pražské YMCA zasloužil o rychlejší rozvoj basketbalu v Československu. Díky řadě mezinárodních utkání a anglosaskému původu organizace YMCA získával tento tým velké množství zkušeností s hraním této hry. V tomto týmu hráli také zahraniční studenti, kteří naučili naše hráče novým basketbalovým dovednostem. Své výjimečné postavení však tým YMCA Praha ztrácel s blížící se 2. světovou válkou, kdy již organizace YMCA omezovala svoji činnost.

Klíčová slova: činnost; utkání; výsledky; hráči; funkcionáři

Úvod

Basketbal pronikl do českých zemí poměrně brzy po svém vzniku.¹ Již roku 1897 se na Reálném gymnáziu ve Vysokém Mýtě hrálo první utkání. Bylo to zásluhou učitele Karáska. První utkání se hrálo ještě na koše bez desek a pravidla hry zde ještě nebyla úplně stanovena. První pravidla stanovil profesor Josef Klenka² roku 1898. Hra se však příliš neujala a k jejímu výraznému rozšíření

došlo až po roce 1918, a to právě zásluhou k nám pronikajícího sdružení YMCA.³

K založení samostatného Československého basketbalového svazu došlo v roce 1924 a jeho prvním předsedou byl zvolen F. M. Marek. Celá organizace sdružovala kolem 100 hráčů hrajících asi v 10 klubech. Situace se nezlepšila až do roku 1928, kdy byla v Praze postavena budova organizace YMCA (Palác YMCA) s vlastní tělocvičnou pro basketbal. Basketbal se však hrál za hezkého počasí také na střeše této budovy.⁴ Před tím se hrál

¹ Moderní basketbal vznikl ve městě Springfield státě Massachusetts v USA v roce 1891.

Novotný, T. (2006). *Historie basketbalu v Brně*. (Bakalářská práce). Brno: Masarykova univerzita, s. 7.

² Josef Klenka působil jako učitel na české reálce v Praze. Pravidla stanovil tým, že popsal tuto hru v časopise Sokol.

³ YMCA - Young Men's Christian Association (Křesťanské sdružení mladých mužů).

Havlíčková, I. (2010). *Využití pohybových her v basketbalovém tréninkovém procesu mládeže*. (Bakalářská práce). Brno: Masarykova univerzita, s. 7.

⁴ Protein, roč. 8 (leden 2006), s. 29.

Obrázek 1. Basketbalisté YMCA Praha a univerzita Riga s vyměněnými vlajkami
Figure 1. YMCA Praha and university of Riga basketball players after the flags changing

bez valného úspěchu hlavně na letních táborech YMCA.⁵

Velké oblibě se tak těšil basketbal především v Praze. Ředitelem místního sdružení byl F. M. Marek, který byl vyslán sdružením YMCA na studia do USA.⁶ V červenci 1927 se F. M. Marek vrátil zpět do Československa ze svých teoretických a praktických studií na tělovýchovné koleji ve Springfieldu ve státě Massachusetts⁷ a stal se velkým propagátorem této hry. F. M. Marek často psal o nových trendech v basketbalu a velmi se zde zasloužil o jeho rychlejší vývoj.⁸

Vývoj basketbalu v YMCA Praha

První pravidelné soutěže se začaly hrát v Praze roku 1928. Soutěž tvořila vysokoškolská a sokolská družstva společně s těmi, které založila YMCA.⁹ V této době se však hrál v Československu basketbal velmi jednoduše. Hráči vůbec neznali dribling a stříleli z velké dálky. Tomu také odpovídají jedny z prvních zaznamenaných výsledků YMCA Praha – YMCA Kladno 5:3 a v odvetném utkání 6:4.

⁵ STAR, roč. 1934, č. 47.

⁶ USA – United States of America (Spojené státy americké).

NA Praha, fond YMCA, Karton 4, Signatura 8.

⁷ Sport, roč. 1927, č. 8.

⁸ Protein, roč. 8 (červen 2006), s. 16.

⁹ Tato družstva vytvořila základ mistrovské soutěže, ze které vzešel v sezóně 1929/1930 první mistr. Prvního ročníku mistrovské soutěže se zúčastnili: Strakova akademie, Vysokoškolský sport Marathon, Sokol Dejvice, Sokol Žižkov, Sokol Praha, YMCA Praha a pravděpodobně také YMCA Kladno.

Prvními „skutečnými“ hráči v Praze byli zde studující Američané. V roce 1929 předvedli mormonští misiónáři z amerického státu Utah prvky moderního basketbalu. Naučili naše hráče střílet z běhu a sehráli s nimi sérii velmi prospěšných zápasů.¹⁰ Dalšími cizinci, kteří se zasloužili o rozvoj československého basketbalu, byli hráči z Pobaltí – Litvy, Lotyšska a Estonska. Basketbalisté z ciziny seznámili naše hráče s no-vými herními prvky ve hře. Mezi nimi byl také dvojtakt. V této době se již formovalo družstvo, ve kterém ze začátku hrálo několik Američanů a které u nás nemělo takřka konkurenci – YMCA Praha.¹¹

Na podzim roku 1929 vyhráli dorostenci YMCA Praha nad Sokolem Praha v poměru 10:8, druhý tým Pražanů porazil Vůdce 16:6 a muži YMCA Praha vyhráli nad

pražským Sokolem 35:22.¹² Téhož roku YMCA sehrála ještě utkání proti Slavii, Sokolu Žižkov a Mormonům.¹³

Sedmnáctého ledna 1930 YMCA Praha sehrála v Praze Na Poříčí utkání proti univerzitě Riga.¹⁴ Tým YMCA Praha nastoupil ve složení: Al. Dvořáček, Mann, Hard, Johny, Strádal, Towarkovski a L. Dvořáček (viz obrázek 1).¹⁵ Pražský tým zaskočil soupeře prudkým nástupem. Po dvou minutách bylo skóre 6:0. Lotyši však do poločasu vyrovnali a poté získali vedení o čtyři body, které již do konce udrželi. Lotyši utkání vyhráli v poměru 23:19. V předzápase porazila YMCA Praha II pražský Sokol 19:16.¹⁶ Kromě univerzity Riga sehráli Pražané ještě zápasy s univerzitou Tallin a proti YMCA Krakow. Utkání proti Krakovu bylo

¹⁰ Bosák, E. a kol. (1969). *Stručný přehled vývoje sportovních odvětví v Československu. Díl 1.* Praha: Olympia, s. 169–170.

¹¹ V družstvu pražské YMCA hráli Kodada, Brusil, Moc, Sláma, Pícek, Pokorný, Geath, Sojka. Kapitánem byl v Praze studující Čechoameričan Johny Brusil.

Protein, roč. 8 (červen 2006), s. 16.

¹² STAR, roč. 1929, č. 47.

¹³ STAR, roč. 1929, č. 51.

¹⁴ Univerzita Riga byla v této době nejlepším týmem v Lotyšsku. Rovněž měla za sebou vítězné zápasy s týmy z Estonska, Litvy a Finska. Prahu navštívila v rámci svého turné do Polska, Československa, Švýcarska, Itálie a Francie. Univerzita Riga zde měla v týmu i několik reprezentačních hráčů Lotyšska.

¹⁵ STAR, roč. 1930, č. 3.

¹⁶ STAR, roč. 1930, č. 4.

sehráno již v únoru na krakovském hřišti. S polským týmem hráli Pražané 20. prosince odvetu v Praze.¹⁷ Z českých týmů porazili v tomto roce pražský Sokol 41:21, Strakovu akademii II 19:12 a Sokol Košíře 9:7.¹⁸ YMCA Praha se též utkala s pražským vysokoškolským týmem, který porazila 30:20. Nejlepšími hráči YMCA byli Johny, Murko a Geath, který v tomto zápase dosáhl 14 bodů.

Obrázek 2. Basketbalové týmy YMCA Praha po tréninku
Figure 2. YMCA Praha basketball teams after practice

V přátelských zápasech porazila YMCA Praha II Sokol Karlín 33:6 a YMCA Praha III Tělocvikáře 16:3.¹⁹ Ke konci roku sehrál první tým pražské

¹⁷ STAR, roč. 1930, č. 51-52.

¹⁸ STAR, roč. 1931, č. 47.

¹⁹ Porovnáme-li skóre, kterého dosahovali basketbalisté v meziválečném období se současným, zjistíme, že v meziválečném období padalo mnohem méně košů. V prvních odehraných basketbalových utkáních to bylo dané tím, že hráči stříleli z dálky oběma rukama, neznali dribling ani dvojtakt a zněním pravidel. Pravidla byla formulována pouze obecně, docházelo k situacím, že se na hrací ploše setkala mužstva praktikující různá pojetí a bylo tedy logickým kompromisem, že se každý poločas hrál podle jiných pravidel. Dribling se ve hře československých družstev objevil až koncem 20. let. Utkání byla často vedena v poměrně pomalém tempu, protože mužstva, která neměla výškovou převahu obvykle bránila zpomalováním hry. Ke zpomalování hry využívala nového prvku ve hře – driblingu a vracení míče zpět na svou polovinu. Teprve v roce 1930 se začalo střílet jednou rukou. Výrazná změna pravidel se uskutečnila v rozmezí let 1933-45, kdy bylo přijato pravidlo určující útočícímu mužstvu časový limit, ve kterém musí dopravit míč na soupeřovu stranu hřiště. Úprava také přinesla pravidlo tří sekund a byl odstraněn rozskok ve středu hřiště po dosažení koše.

<http://www.inforama.cz/basket/hist/index.htm>

YMCA největší mezinárodní zápas proti Mormonům (USA). Zápasu předcházelo utkání YMCA Praha II proti YMCA Praha III.²⁰

V roce 1930 se konalo první mistrovství republiky, které vyhrál basketbalový tým YMCA Praha.²¹

O rok později obhájila YMCA Praha své první místo z loňského mistrovství Republiky Československé v basketbalu, a to přes to, že v roce 1931 tým YMCA Praha nastupoval již značně obměněn ve složení: Kodada, Murko, Sojka, Pícek, Johny, Novák a Mahr. Dne 7. listopadu 1931 sehrál druhý tým pražské YMCA zápas, ve kterém podlehl pražskému Sokolu poměrně jednoznačně 30:9. Hráči YMCA nepředvedli technicky ani střelecky téměř nic. Docela jiný průběh měl však zápas prvního týmu pražské YMCA proti Strakově akademii. YMCA zvítězila v poměru 44:8.²²

Koncem listopadu 1931 byly sehrány následující zápasy: YMCA Praha II – Mormoni a YMCA Praha I – Vysokoškolský sport Praha.²³ Vysokoškolský sport Praha před tímto zápasem první tým YMCA

Praha nikdy neporazil a ani 28. listopadu 1931 se mu to nepodařilo. Pátého prosince nastoupila YMCA Praha I proti pražskému Sokolu a druhý tým YMCA proti Strakově akademii. První tým YMCA zápas vyhrál 28:18, druhý tým však podlehl Strakově akademii 19:16. Ještě po prvním poločase však YMCA vedla 13:5.²⁴ Dne 12. prosince nastoupila YMCA Praha v Polsku proti reprezentativnímu týmu Polska.²⁵

V roce 1932 získala pražská YMCA (viz obrázek 2.) tři nové posily, kterými byli Klíma, Moc a Pečeně.²⁶ Poslední lednový týden se střetl druhý tým Pražanů se Sokolem Nymburk. Pražané zvítězili nad dobře hrajícím nymburským družstvem 47:36. Třicátého ledna sehrál první tým YMCA Praha zápas proti Strakově akademii. Tento zápas byl pro YMCA generálkou na blížící se mezinárodní zápas. Hned z kraje února se totiž v Praze představil tým Kalev z Tallinu. YMCA však tento zápas proti estonskému týmu po velkém boji prohrála 44:15.²⁷ Před koncem sezóny v roce

²⁰ STAR, roč. 1931, č. 48.

²¹ V této době již existovalo v republice 58 družstev. Mistrovství ČSR se hrálo v Brně. <http://sk.wikipedia.org/wiki/Basketbal>

²² STAR, roč. 1931, č. 47.

²³ STAR, roč. 1931, č. 48.

²⁴ STAR, roč. 1931, č. 50.

²⁵ STAR, roč. 1931, č. 49.

²⁶ Protein, roč. 8 (červen 2006), s. 16.

²⁷ STAR, roč. 1932, č. 7.

1932 zavítal mistr ČSR YMCA Praha do Bratislavy, aby se zde střetl ve dvou přátelských zápasech s místním týmem YMCA. Oba zápasy vyhráli Pražané. První v poměru 21:33 a druhý 24:60. Hráči YMCA Bratislava předvedli velmi dobrý výkon, ale jejich velkým handicapem byl nedostatek zkušeností. Rozvoj basketbalu v Bratislavě totiž brzdil nedostatek rovnocenných soupeřů pro YMCA Bratislava.²⁸

Mezi 21. – 28. srpnem 1932 pořádala pražská YMCA, po vzoru amerických „summer school“, týdenní kurz pro rozhodčí a cvičitele basketbalu. Kurz byl pořádán na letním táboře pražské YMCA na Vlčici na Staňkovském jezeře. Byl samozřejmě přístupný všem zájemcům. Vedením kurzu byl pověřen F. M. Marek za asistence nejlepších hráčů a funkcionářů svazu.²⁹

První střetnutí týmu YMCA Praha s YMCA Kladno roku 1932 skončilo pro pražský tým vítězně. Hráči YMCA Kladno byli v poli Pražanům vyrovnanými soupeři, ale měli nižší úspěšnost střelby. YMCA Praha vyhrála první poločas 10:8 a celé utkání pak 37:15.³⁰ Neúspěšnost střelby provázela mužstvo YMCA Kladno i v zápase s druhým týmem Pražanů. V poli byli Kladenští sice lepší, ale střelba vzala za své a Kladno opět prohrálo 13:15.³¹

Ke konci roku 1932 pak chlapecké oddělení pražské YMCA pořádalo mistrovství pražského dorostu v basketbalu. Do turnaje se přihlásilo celkem 17 družstev. Dvě družstva měli sokolové, čtyři střední školy a jedenáct družstev sestavila YMCA.

Ve finále I. ligy roku 1932 porazila YMCA Praha Vysokoškolský sport Praha 34:24 (18:14) a s celkovým skóre 199:66 se stala se mistrem Československa.

Rok 1932 byl pro světový basketbal velmi významný. V tomto roce došlo k založení FIBA.³² F. M. Marek byl jedním z hlavních podněcovatelů pro vznik této organizace a stál i u jejího založení.³³

O rok později obhájila YMCA Praha opět titul mistra republiky.³⁴ V roce 1933 sehrála pražská YMCA, která reprezentovala Československo, utkání proti Rumunsku, ve kterém zvítězila v poměru 91:3. V téže roce místní sdružení porazilo i tým Itálie jak doma, tak i v Terstu, Benátkách a Miláně. Za YMCA (viz obrázek 3),

která reprezentovala ČSR, hrál poprvé z týmu Uncas³⁵ zapůjčený Trpkoš.³⁶

Na mistrovství Čech v basketbalu roku 1934

Obrázek 3. Basketbalisté organizace YMCA na cestách za mezinárodními zápasy

Figure 3. Basketball players of YMCA organization travelling for international matches

porazil Uncas tým YMCA Praha II 17:16, YMCA Praha I díky nenastoupení Kladna vyhrála kontumačně 10:0. Střet pražského Sokola a YMCA II vyzněl lépe pro Sokol poměrem 21:16. YMCA Praha I porazila opět kontumačně Sokol Karlín 10:0. Tentokrát však nebyla s výsledkem spokojena vinou získaného nízkého skóre. Místo tohoto zápasu proti sobě nastoupila obě družstva YMCA v kombinovaných sestavách. Utkání vyhrál tým A 31:15.³⁷ V následujícím zápase porazil první tým YMCA Strakovu akademii 25:14. V první polovině zápasu však působili hráči YMCA bezradně. Ve druhé polovině zvýšili nápor tak, jak od nich všichni očekávali. Obě družstva podala v utkání velmi dobrý výkon. V následujícím kole YMCA Praha II i přes veliké problémy porazila Sokol Karlín 26:19. I když první poločas tomuto výsledku rozhodně nenasvědčoval. YMCA měla problémy s obranou a Sokol Karlín vyhrál první poločas

²⁸ STAR, roč. 1932, č. 13.

²⁹ STAR, roč. 1932, č. 18.

³⁰ STAR, roč. 1932, č. 47.

³¹ STAR, roč. 1932, č. 49.

³² FIBA - Fédération Internationale de Basketball Amateur (Mezinárodní amatérská federace košíkové).

³³ Novotný, T. (2006). *Historie basketbalu v Brně*. (Bakalářská práce). Brno: Masarykova univerzita, s. 18.

³⁴ <http://sports123.com/bsk/mczs.html>

³⁵ Tým Uncas Praha byl jedním z týmů pražské organizace YMCA. Založila ho skupina chlapců, kteří nechtěli být organizováni v žádném z již existujících týmů, které v organizaci YMCA vznikly (YMCA Praha, Jiskra, Mohykán, Sázava).

Zatloukal, J. (1947). *Památník československé tělesné výchovy a sportu*. Bratislava: Nakladatelství Josef Zatloukal, s. 153.

³⁶ Protein, roč. 8 (červen 2006), s. 16.

³⁷ STAR, roč. 1934, č. 45.

11:14. Ve druhé půli však došlo k velkému obratu a YMCA nakonec zvítězila.³⁸

O největší překvapení tohoto ročníku ligy se však postarala sobota 8. prosince. Tento hrací den na sebe narazily první a druhý tým pražských YMCA. První tým očekávaně vyhrál 39:14. Nečekané ale bylo utkání Uncas proti YMCA Kladno. Uncas byl v tomto ročníku dosud vedoucí a jediný neporažený tým v tabulce. Jeho prohra 15:17 posunula do čela ligy první tým pražské YMCA.³⁹

Obrázek 4. Trénink reprezentantů Československa
Figure 4. The practice of basketball team representing Czechoslovakia

V následujícím kole porazil tým Marathon pražskou YMCA II 32:10.⁴⁰

Vítěz mistrovství Čech postoupil na mistrovství Československa, ve kterém se utkal s týmy, které vyhrály mistrovství Moravy a Slezska a mistrovství Slovenska. Na vrchol klubové sezóny do Brna se tak probojovala YMCA Praha, brněnský Sokol Královo Pole a YMCA Bratislava. K prvnímu zápasu nastoupila družstva YMCA Bratislava a Sokol Královo Pole. Obě družstva hrála s velkým množstvím elánu, ale ne příliš technicky. Sokol Královo Pole vyhrál první půli 11:6 a celý zápas 22:17. Druhý den ráno proti sobě nastoupila dvě družstva YMCA. První polovina skončila 7:7. Ve druhé však začala hrát YMCA Praha „svoji“ hru a zvítězila v utkání 22:11. Ve dvě hodiny odpoledne se hrál zápas YMCA Praha proti Sokolu Královo Pole. Praha se hned ze začátku ujala vedení a vyhrála první polovinu 16:13. V úvodu druhé poloviny však začal Sokol rychle snižovat vedení Prahy. Za stavu 16:15 však Praha začala více kombinovat. Předváděla doslova exhibiční hru a utkání vyhrála 37:17. Mistrem republiky se tedy stala YMCA Praha před Sokolem Královo Pole a YMCA Bratislava.⁴¹

Od sezóny 1928/1929, kdy pražský okrsek Československého volejbalového a basketbalového svazu vypsál mistrovství první ligy, byl tým YMCA Praha vždy vítězem. Do sezóny 1933/1934 odehrál 88 zápasů s celkovým skóre 2966:1451. Z těchto zápasů bylo 18 mezinárodních. Deset z nich Pražané vyhráli s celkovým skóre 539:446 pro YMCA.⁴²

Ve dnech druhého až sedmého května 1935 se v Ženevě uskutečnilo 1. mistrovství Evropy v basketbalu. I tam odjela reprezentovat Československo pražská YMCA, ve složení Klíma, Moc, Pícek, Voves a Franc, posílená o Čtyřokého ze Strakovy akademie, Feřteka z YMCA Kladno a Hájka z pražského Sokola. Do tohoto turnaje vstoupilo československé družstvo jako jeden z favoritů. Dalšími byli Lotyšů a Italové. Naši reprezentanti (viz obrázek 4) porazili na úvod turnaje Francii (23:21), v semifinále jen těsně prohráli se Španělskem (21:17), ale v boji o třetí místo náš tým zdolal Švýcarsko (25:23) a umístil se tak v turnaji na celkovém

3. místě za Lotyšskem a Španělskem.⁴³

V roce 1935 se začala v YMCA hrát i basketbalová liga, která pro tento sport získala mnoho nových příznivců. YMCA měla v lize četné zastoupení.⁴⁴

Mistrem Čech pro rok 1935 se stala opět YMCA Praha v sestavě Brusil, Klíma, Pícek, Moc, Voves, Schollar, Franc a Pokorný. Celkové pořadí na prvních místech však nebylo rozhodnuto až do posledního kola. Výsledky kola byly následující: YMCA Praha I - Sokol Praha 29:26. Pražský Sokol se ujal vedení hned od počátku hry. Po prvních osmi minutách vedl již 11:0. Krátce poté se YMCA vzchopila a do konce první půle stihla snížit na 17:12. Ve druhé půli se týmu YMCA povedlo vyrovnat a jejich závěrečný nápor zařídil obrat utkání. Úroveň basketbalu v YMCA Praha však začínala pozvolna klesat. Hráči si přestávali být jistí a byli i méně pohotoví a přesní.⁴⁵

⁴² STAR, roč. 1934, č. 47.

⁴³ http://cs.wikipedia.org/wiki/Mistrovstv%C3%25AD_Evropy_v_basketbale_mu%C5%BE%C5%AF_1935

⁴⁴ Protein, roč. 8 (červen 2006), s. 17.

⁴⁵ STAR, roč. 1935, č. 1.

³⁸ STAR, roč. 1934, č. 48.

³⁹ STAR, roč. 1934, č. 50.

⁴⁰ STAR, roč. 1934, č. 51-52.

⁴¹ STAR, roč. 1934, č. 4.

Vítěz mistrovství Čech – YMCA Praha postoupil na mistrovství Československé republiky. Na turnaji se utkal s vítězem oblasti Moravsko - Slezské, kterým byl Sokol Královo Pole, a s mistrem Slovenska a pořadajícím týmem YMCA Bratislava. Mistrovství se hrálo ve dnech 13. a 14. dubna 1935. V prvním zápase proti sobě nastoupily týmy YMCA Praha a Sokol Královo Pole. YMCA vyhrála první půli 24:12 a celý zápas pak 35:24. Hráči Prahy však trpěli po většinu druhé půle poměrně tvrdou a bezohlednou hrou brněnského týmu, která nebyla trestána rozhodčími. V dopoledních hodinách druhého hracího dne oplátila Bratislava porážku Královu Poli z minulého mistrovství. Bratislava zvítězila 29:16 (12:2). Poslední zápas bylo vlastně finále. YMCA Praha nehrála příliš líbivě, zato hrála maximálně účelně. Zejména dobře bránila. V zápase také zvítězila a stala se mistrem pro rok 1935.⁴⁶

Na úplný závěr basketbalové sezóny uspořádala YMCA Praha turnaj čtyř týmů, který se jí povedlo vyhrát před Strakovou akademií a Uncas.⁴⁷

Vítězem I. ligy a mistrem Čech pro rok 1936 se stala opět YMCA Praha. V jejím týmu hráli kapitán Johnny Brusil, ing. Moc, Pícek, Klíma, Voves, Bulíř, MUDr. Franc a Schollar. Až na zakolísání proti Strakově akademii, kde vyhrála šťastně vstřeleným košem v posledních vteřinách zápasu, byl její výkon vždy přesvědčivý.⁴⁸ Například ve čtvrtém kole porazili Pražané tým V. S. Marathon 51:7.⁴⁹ Nutno přiznat, že hráči YMCA měli také zkušenosti z mezinárodních zápasů. YMCA Kladno se v tomto ročníku umístila na posledním místě v první lize, což pro tento tým znamenalo jistý sestup do II. ligy. V nejvyšší soutěži měl Kladno nahradit Sokol Košíře.⁵⁰ Z důvodu jednání o rozšíření I. ligy na deset týmů ale nakonec došlo k tomu, že YMCA Kladno se utkala o udržení s druhým týmem II. ligy – YMCA Praha II. Vítěz druhé ligy postoupil automaticky. Kladno pak uhájilo své postavení v první lize porážkou Pražanů 39:23.

Díky zařazení basketbalu do programu Olympijských her v Berlíně začaly týmy hrát přípravné zápasy a turnaje. Jedním z nich byl i turnaj ve Strakově akademii. V prvním kole porazila YMCA

Praha Sokol Karlín 19:6.⁵¹ Ve druhém kole porazila YMCA Praha Sokol Košíře vysoko 50:8.⁵² Turnaj nakonec ovládl pořadající tým – Strakova akademie.⁵³

V roce 1936 se konaly Olympijské hry v Berlíně. V našem národním týmu se objevilo opět

Obrázek 5. Basketbalové týmy pražské YMCA

Figure 5. YMCA Praha basketball teams

mnoho hráčů z YMCA. Reprezentovali nás Pícek, Klíma, Prokop a Trpkoš. Olympijský basketbalový turnaj organizoval F. M. Marek. Německý organizační výbor věnoval Fr. Markovi bronzovou olympijskou medaili za jeho péči, s jakou turnaj připravil. F. M. Marek byl rovněž pověřen účinným oficiálním projevem před zahájením turnaje. Kromě toho byl požádán, aby na schůzi amerických trenérů přednášel o tom, jak si představuje vzorného vůdce mládeže v evropských poměrech.⁵⁴

Na úvod turnaje jsme zdolali Maďarsko, které však Československý tým porazil bez boje. Původně přihlášený a vylosovaný maďarský tým totiž odvolal svou účast na turnaji. Ve druhém zápase jsme podlehl Švýcarsku 12:25. Následoval zápas proti Německu, které jsme porazili 20:0. Na Olympijských hrách v Berlíně jsme vypadli ve třetím kole, ve kterém jsme podlehl Uruguayi 28:19. Olympijský turnaj, kterého se zúčastnilo 21 zemí, ovládly Spojené státy americké, které ve finále porazily tým Kanady 19:8.⁵⁵

V tomto roce se stala naposledy YMCA Praha mistrem republiky v basketbalu. Slavný tým YMCA Praha se totiž začal postupně rozpadat. Otěže přebíral pražský Uncas.⁵⁶ Na finálovém

⁴⁶ STAR, roč. 1935, č. 16.

⁴⁷ STAR, roč. 1935, č. 11.

⁴⁸ STAR, roč. 1936, č. 1.

⁴⁹ STAR, roč. 1936, č. 8.

⁵⁰ STAR, roč. 1936, č. 1.

⁵¹ STAR, roč. 1936, č. 20.

⁵² STAR, roč. 1936, č. 21.

⁵³ STAR, roč. 1936, č. 24.

⁵⁴ STAR, roč. 1936, č. 33.

⁵⁵ http://en.wikipedia.org/wiki/Basketball_at_the_1936_Summer_Olympics

⁵⁶ Protein, roč. 8 (červen 2006), s. 16.

Obrázek 6. Sport na střeše Paláce YMCA
Figure 6. Sport on the roof of Palác YMCA

turnaji v Bratislavě prorazila YMCA Praha Sokol Královo Pole 37:17 (16:13).⁵⁷

Sezónu 1936/1937 předcházely dva turnaje. První z nich byl tradiční turnaj pořádaný Sokolem Praha, který vyhrál tým Uncas před Sokolem Praha a YMCA Praha. Poslední přehlídkou před zahájením ligových zápasů, které začaly hned po novém roce, byl 3. ročník turnaje o pohár dr. V. Rajtory. Pořadatelem a držitelem poháru z roku 1935 byl tým YMCA Praha. Předcházející turnaj v pražském Sokole však nenasvědčoval tomu, že by YMCA Praha obhájila prvenství.⁵⁸ Turnaje se zúčastnily čtyři týmy. Vítězem se stal tým Uncas před Sokolem Praha a YMCA Praha.⁵⁹

YMCA Praha v sezóně 1936/1937⁶⁰ doplatila na to, že měla v týmu vysokoškolské studenty těsně před zakončením studia. Byl to však tým, který byl důkazem toho, že lze spojit studium se sportem. Z aktivních hráčů YMCA Praha dva dokončili doktorát na medicíně, dva byli doktorem práv a dva inženýři. YMCA však doplatila i na odchod starších hráčů. Ani v následující sezóně se tým YMCA Praha do finále o celkového mistra Československa nedostal.

Závěr

Toto sdělení je snahou o průřez vývoje našeho nejúspěšnějšího týmu v meziválečném období. První tým YMCA Praha vyhrál prvních sedm mistrovství Československé republiky. V roce 1931 navíc vyhrál dorost YMCA Praha mistrovství republiky ve své kategorii (viz obrázek 5).⁶¹ Druhý tým Pražanů poměrně často bojoval ve druhé lize o postup do nejvyšší soutěže.⁶²

Mužstvo YMCA Praha odehrálo celou řadu mezinárodních zápasů, a to jak na svém hřišti, tak v cizině. Naše reprezentační basketbalová družstva byla v těchto letech tvořena hráči z tohoto mužstva, které bylo doplněno o několik hráčů z dalších týmů republiky. Díky mezinárodním zápasům a mezinárodnímu charakteru organizace YMCA se do tehdejšího Československa dostala celé řada nových prvků této hry a veliké množství zkušeností, o které se mohl tým YMCA Praha podělit s ostatními mužstvy.

Ředitel YMCA Praha F. M. Marek se v Československu zasloužil o propagaci nejenom basketbalu, ale celé řady „amerických sportů.“⁶³ Stál u zrodu Československého basketbalového a volejbalového svazu a Mezinárodní amatérské federace košíkové. V roce 1936 řídil basketbalový turnaj, který se stal součástí Olympijských her.

Týmy YMCA zanikly s blížící se druhou světovou válkou. V této době již organizace YMCA omezovala svoji činnost a v roce 1943 byla rozpuštěna. Jejím týmům se již na basketbalové úspěchy nikdy nepodařilo navázat.

Úspěšnost tohoto týmu byla zřejmě dána především původem této organizace a cestou, kterou se YMCA dostala do Československa. YMCA se do našich zemí dostala z USA, kde také basketbal, za jejího výrazného přispění, vznikl. Organizace YMCA ve Spojených státech amerických také finančně podporovaly československá sdružení, která se tak mohla rychle rozvíjet. Bohužel velice málo informací o této organizaci se týká financování sportu, takže není jasné, kolik YMCA utratila na rozvoj svých basketbalových týmů.

Dalším důležitým faktorem úspěšnosti tohoto týmu bylo nepochybně kvalitní zázemí. YMCA vystavila ve svém Paláci Na Poříčí basketbalovou tělocvičnu. Za hezkého počasí mohli basketbalisté trénovat i na střeše (viz obrázek 6) této budovy.⁶⁴

⁵⁷ Plichta, J. (1936). *Basketbal*. In: Almanach sportu a tělesné výchovy na rok 1936. Praha: Expedice Almanachu sportu, s. 138.

⁵⁸ STAR, roč. 1936, č. 49.

⁵⁹ STAR, roč. 1937, č. 13.

⁶⁰ V této sezóně hrály nejvyšší českou soutěž následující týmy: YMCA Praha, Uncas Praha, YMCA Kladno, Strakova akademie, Vysokoškolský sport Marathon, Sokol Praha, Sokol Vinohrady, Sokol Košíře a Sokol Nymburk. STAR, roč. 1937, č. 13.

⁶¹ STAR, roč. 1931, č. 4.

⁶² YMCA Praha měla i třetí tým. Zda však hrál mistrovské soutěže nebo pouze přátelská utkání se nám nepodařilo zjistit.

⁶³ Velice populární byly v této organizaci volejbal, lukostřelba a softbal.

⁶⁴ O tomto unikátním hřišti se nám nepodařilo nic zjistit (ani povrch, na kterém se hrálo).

Je obdivuhodné, jak úspěšný byl tento tým, když vezmeme v potaz, že tělesná výchova a sport nebyly hlavní náplní organizace YMCA.

Prameny a literatura

Archivní fondy

1. Národní archiv Praha. Fond YMCA. Karton 4.
2. Archiv YMCA v České republice.

Periodika

1. Protein, roč. 8 (2006), roč. 12 (2010).
2. Sport, roč. 1927, 1928, 1929.
3. STAR, roč. 1929 - 1938.
4. Tep pražské YMCY, roč. 1 (1928) – 12 (1940).

Literatura

1. Bosák, E. a kol. (1969). *Stručný přehled vývoje sportovních odvětví v Československu. Díl I.* Praha: Olympia.
2. Bureš, P., Plichta, J. (1931). *Sport a tělesná kultura v Čsl. republice a cizině.* Praha: Almanach sportu.
3. Havlíčková, I. (2010). *Využití pohybových her v basketbalovém tréninkovém procesu mládeže.* (Bakalářská práce). Brno: Masarykova univerzita.
4. Marek, F. M. (1928). *Volleyball a basketball: oficiální světová pravidla: pokyny k nácviku.* Praha: YMCA.
5. Marek, F. M. (1938). *Nácvik moderního basketballu.* Praha: Vydavatelské oddělení YMCA.
6. Novotný, T. (2006). *Historie basketbalu v Brně.* (Bakalářská práce). Brno: Masarykova univerzita.

7. Plichta, J. (1936). Basketbal. In: *Almanach sportu a tělesné výchovy na rok 1936.* Praha: Expedice Almanachu sportu.
8. Procházka, K. (1984). *Olympijské hry.* Praha: Olympia.
9. Šimák, P. (1985). *Historie československého basketbalu v číslech (1932 - 1985).* Praha: Basketbalový svaz ÚV ČSTV
10. Tlustý, T. (2012). *Tělesná výchova a sport v organizacích YMCA a YWCA v meziválečném Československu.* (Diplomová práce). České Budějovice: Jihočeská univerzita.
11. Zatloukal, J. (1947). *Památník československé tělesné výchovy a sportu.* Bratislava: Nakladatelství Josef Zatloukal.

Internet

1. http://cs.wikipedia.org/wiki/Mistrovstv%C3%AD_Evropy_v_basketbale_mu%C5%BE%C5%AF_1935
2. http://en.wikipedia.org/wiki/Basketball_at_the_1936_Summer_Olympics
3. <http://sk.wikipedia.org/wiki/Basketbal>
4. <http://www.inforama.cz/basket/hist/index.htm>
5. <http://www.sports123.com/bsk/mczs.html>

Mgr. Tomáš Tlustý
KTVS PF JU, Na Sádkách 2/1
37 005 České Budějovice, CZ
tlusty.tomas@seznam.cz